

Kerstin Alnebratt och Malin Rönblom
Feminism som byråkrati
 Leopold förlag 2016

Hur har jämställdhetsintegrering som metod kunnat få sådant genomslag i svensk jämställdhetspolitik, när det tycks som att metoden inte fungerar?

I boken *Feminism som byråkrati undersöker* Kerstin Alnebratt och Malin Rönblom styrningen, organiseringen och talet om svensk jämställdhetspolitik. Ansatsen är kritisk: varför fungerar inte jämställdhetsintegreringen – med den viktiga ingången: vad präglar jämställdhetspolitiken jämfört med andra politikområden? Genom analyser av propositioner och direktiv och intervjuer med några nyckelpersoner på det jämställdhetspolitiska fältet följer Alnebratt och Rönblom förändringar i den politiska styrningen och relationen mellan politik och byråkrati. Slutsatsen är att jämställdhetspolitiken är avpolitiserad, tömd på politisk konflikt. Författarna problematiserar specifik trenden att politik formuleras genom mål: abstrakta och innehållslösa mål som ingen kan vara emot och som därmed skapar illusionen av konsensus.

Boken är ett bra exempel på hur forskning kan presenteras som en i grunden spännande process. Allt för ofta är sökandet, frågorna och frustrationen inför forskningsuppgiften bortrensade när processen är över och resultaten ska redovisas. I *Feminism som byråkrati* följer läsaren med i författarnas arbetsprocess, både i deras engagemang och tvivel och i deras kritik.

Boken tar sin startpunkt i den första jämställdhetspolitiska propositionen från 1988. Ansvariga statsrådet Ingela Thalén presenterade då en jämställdhetspolitik med en helt annan konkretionsnivå än de senare jämställdhetspolitiska propositionerna. Men 1988 års proposition är också viktig eftersom den faktiskt formulerade problem. Den gängse historieskrivningen placerar ofta jämställdhetspolitikens startpunkt till 1994 års jämställdhetsproposition, men *Feminism som byråkrati* visar en historisk process där politiken blir allt mer styrd av abstrakta mål, istället för formulerandet av problem. What's the problem-ansatsen som författarna använder är inspirerad av policyforskaren Carol Bacchi. Om en policy inte formulerar vad som är problemet i den nuvarande situationen riskerar alla försök att formulera mål för framtiden, och en politik som leder mot målet, att bli innehållslösa. Det är ett tema som kunde fått träda fram tydligare och genomsyrat bokens upplägg.

Ibland blir det för mycket detektivhistoria över texten: som om innehållet inte är intressant nog, och läsaren måste fångas om och om igen med populärkulturella referenser som i rubriken "Samtidigt, på en annan plats i regeringskansliet". Det jag istället hade velat ha som en kontinuerlig påminnelse är den teoretiska what's the problem-ansatsen. I kapitlet om personerna som har fått bära jämställdhetspolitiken, i brist på annan politisk och byråkratisk infrastruktur, är det inte bristen på problemformuleringar som analyseras. Istället styrs analyserna genomgående av det citat från Bengt Westerberg som inle-

der kapitlet; en refräng om hur personligt engagemang får bära det politiska görandet.

Titeln på boken, *Feminism som byråkrati*, har flera lager av betydelser. För det första är den slagkraftig. Det tar emot, nej det gör ont, att föreställa sig en livaktig, intellektuellt och känslomässigt intensiv politisk rörelse formaliserad i ett byråkratiskt system. Den kritiska ansatsen är hårt nedkokad i titeln. Den är också systertitel med Maud Eduards bok *Feminism som partipolitik*, som är ett resultat av samma forskningsprojekt. Detta är viktigt eftersom de båda boktitlarna pekar mot en ansats där "feminism" inte är en given entitet, utan ett historiskt föränderligt begrepp, taget i anspråk för olika syften, i relation till olika historiska kontexter. "Feminism" behandlas som en tom signifikant, som politiskt fylls med olika, motstridiga och stridande betydelser. Ansatsen bär dock på en risk: att jämställdhetspolitiken blir den enda form av "feminism" som behandlas eller ens benämns. Med den förståelse av politik som författarna använder, inspirerade av Chantal Mouffes distinktion mellan "politik" och "det politiska" skulle helt andra typer av strider om innehållet i ordet "feminism" också kunnat inkluderas. Med "det politiska" menar Mouffe inte bara den formaliserade politikens rum, utan alla de strider som pågår bortanför konsensussökande och överenskommelser. Antirasistisk feminism och queer- och transfeministiska perspektiv hade åtminstone kunnat få finnas med som kontext för den byråkratiseringsprocess som Alnebratt och Rönnblom beskriver. Nu är det istället enbart den feminism som har tagits i

anspråk för jämställdhetspolitiken, som har burits av personerna som intervjuats, som har burits med in i de jämställdhetspolitiska målen som finns med i boken. Slutsatserna är att politikens målstyrning har tömt, snarare än fyllt, jämställdhetspolitiken på mening och konflikt. Men det finns en annan tomhet i de jämställdhetspolitiska målen, nämligen den som handlar om kategorierna "kvinnor" och "män". I de jämställdhetspolitiska målen är dessa kategorier naturaliserade, heterosexualiserade och normativa, och så framstår de också i *Feminism som byråkrati*. Jag menar att en teoretisk ansats som hade problematiserat görandet av dessa kategorier, genom att visa hur de också måste ses som genomkorsade av andra maktordningar, av klass och etnicitet, funktionalitet och sexualitet och tvåkönsreglering hade visat på en lika viktig aspekt av avpolitisering. Det spelar alltid roll vilken feminism som tas med in i politiken.

Kajsa Widegren

Filosofie doktor i genusvetenskap,
Nationella sekretariatet för genusforskning,
Göteborgs universitet